TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. vasario 9 d. *

Sujungtose bylose C-23/04–C-25/04

dėl *Dioikitiko Protodikeio Athinon* (Graikija) 2003 m. rugsėjo 30 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2004 m. sausio 26 d., pagal EB 234 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą byloje

Sfakianakis AEVE

prieš

Elliniko Dimosio,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta (pranešėja), P. Kūris ir G. Arestis,

* Proceso kalba: graikų.

generalinis advokatas P. Léger,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. rugsėjo 8 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Sfakianakis AEVE*, atstovaujamos *dikigoroi* S. Maratos ir G. Katrinakis,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos M. Apessos ir I. Bakopoulos bei M. Tassopoulou, vėliau pastarųjų dviejų ir S. Spyropoulos,

— Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos A. Müller ir T. Számadó,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos X. Lewis ir M. Konstantinidis,

susipažinęs su 2005 m. spalio 20 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra susiję su 1993 m. gruodžio 13 d. Tarybos ir Komisijos sprendimu sudarytos ir patvirtintos Europos Sutarties, steigiančios asociaciją tarp Europos Bendrijų bei jų Šalių Narių, iš vienos pusės, ir Vengrijos Respublikos, iš kitos pusės, (OL L 347, p. 1, toliau – Asociacijos sutartis), ir ypač šios sutarties Protokolo Nr. 4, iš dalies pakeisto 1996 m. gruodžio 28 d. Asociacijos Tarybos tarp Europos Bendrijų bei jų Šalių Narių, iš vienos pusės, ir Vengrijos Respublikos, iš kitos pusės, Sprendimu Nr. 3/96 (OL 1997, L 92, p. 1, toliau – Protokolas), 31 straipsnio 2 dalies ir 32 straipsnio bei 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, p. 1, toliau – Bendrijos muitinės kodeksas), aiškinimu.

2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant bylą tarp *Sfakianakis AEVE* (toliau – *Sfakianakis*) ir Elliniko Dimosio (Graikijos valstybės) dėl nustatyto papildomo apmokestinimo atlikus vėlesnį šios bendrovės į Graikiją importuotų transporto priemonių kilmės patikrinimą.

Bendrijos teisės aktai

3 Protokolo 16 straipsnio 1 dalis nustato:

„Sutarties nuostatos taikomos Bendrijoje kilusiems produktams, importuojamiems į Vengriją, bei Vengrijoje kilusiems produktams, importuojamiems į Bendriją, pateikus:

a) arba prekių judėjimo sertifikatą EUR.1 <...>;

<...>“ (Neoficialus vertimas)

4 Pagal šio Protokolo 17 straipsnį:

„1. Prekių judėjimo sertifikatas EUR.1 išduodamas eksportuojančios šalies muitinėje, eksportuotojui arba jo įgaliotam asmeniui pateikus paraišką raštu.

<...>

5. Sertifikatus EUR.1 išduodančios muitinės įstaigos imasi visų būtinų priemonių produkto kilmės statusui ir kitų šio Protokolo reikalavimų įvykdymui patikrinti. Šiam tikslui jos turi teisę pareikalauti bet kokių įrodymų ir atlikti eksportuotojo sąskaitų patikrinimą ar kitą reikalingą patikrinimą.

<...>“ (Neoficialus vertimas)

5 To paties Protokolo 31 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Kad užtikrintų tinkamą šio Protokolo taikymą, Bendrija ir Vengrija teikia tarpusavio pagalbą tarpininkaujant atitinkamoms jų muitinių administracijoms, siekiant patikrinti sertifikatų EUR.1 autentiškumą ar sąskaitų deklaracijas bei šiuose dokumentuose pateiktos informacijos tikslumą." (Neoficialus vertimas)

6 Be to, Protokolo 32 straipsnis nustato:

„1. Vėlesnis kilmės įrodymų patikrinimas atliekamas vykdant atsitiktinius patikrinimus arba kiekvieną kartą, kai importuojančios valstybės muitinės įstaigos turi pagrįstų abejonių dėl šių dokumentų autentiškumo, juose nurodytų produktų kilmės statuso ar kitų šio Protokolo reikalavimų vykdymo.

<...>

3. Patikrinimą atlieka eksportuojančios šalies muitinės įstaigos. Šiam tikslui jos turi teisę pareikalauti bet kokių įrodymų ir atlikti bet kokį eksportuotojo buhalterinių dokumentų patikrinimą ar bet kokį kitą patikrinimą, kurį jos mano esant naudingą.

4. Jei importuojančios šalies muitinės įstaigos nusprendžia sustabdyti preferencijų atitinkamiems produktams taikymą, kol bus gauti patikrinimo rezultatai, jos pasiūlo importuotojui paimti produktus, taikant būtinomis pripažintas apsaugos priemones.

5. Prašančios patikrinimo muitinės įstaigos apie šio patikrinimo rezultatus informuojamos per trumpiausią galimą terminą. Šie rezultatai privalo aiškiai parodyti, ar dokumentai yra autentiški ir ar atitinkami produktai turi Bendrijos, Vengrijos ar kitos 4 straipsnyje nurodytos šalies kilmės statusą bei atitinka kitus šio Protokolo reikalavimus.

6. Esant pagrįstoms abejonėms ir jei per dešimt mėnesių nuo prašymo atlikti patikrinimą termino pabaigos nepateikiamas atsakymas arba jei atsakyme trūksta informacijos atitinkamo dokumento autentiškumui įrodyti arba tikrajai produktų kilmei nustatyti, patikrinimo prašančios muitinės įstaigos panaikina teisę į preferencijas, išskyrus atvejus, kai yra išskirtinės aplinkybės." (Neoficialus vertimas)

7 Pagal Protokolo 33 straipsnį:

„Jei dėl 32 straipsnyje numatytų patikrinimo procedūrų kyla ginčai, kurie negali būti išspręsti tarp muitinės įstaigų, prašiusių patikrinimo, ir muitinės įstaigų, atsakingų už šį patikrinimą, ar kai kyla klausimų dėl šio Protokolo aiškinimo, jie pateikiami Asociacijos komitetui.

<...>" (Neoficialus vertimas)

8 Bendrijos muitinės kodekso 220 straipsnio 2 dalis nustato:

„Išskyrus 217 straipsnio 1 dalies antrojoje ir trečiojoje pastraipose nurodytus atvejus, paskesnis įtraukimas į apskaitą neatliekamas, jeigu:

<...>

b) teisiškai privaloma sumokėti muito suma nebuvo įtraukta į apskaitą dėl muitinės padarytos klaidos, kurios, yra pagrindo manyti, asmuo, privalėjęs sumokėti tokią pinigų sumą, negalėjo nustatyti, veikdamas sąžiningai ir laikydamasis visų galiojančių teisės aktų nuostatų, susijusių su muitinės deklaracijos pateikimu;

<...>"

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

9 1995 m. *Sfakianakis*, vienintelė japonų automobilių gamintojų *Suzuki Motor Corporation* atstovė Graikijoje, iš Vengrijos importavo keletą *Suzuki* markės automobilių. Automobiliai buvo importuoti taikant Asociacijos sutartimi nustatytą preferencinį muitų režimą (toliau – preferencinis režimas), pateikus judėjimo sertifikatus EUR.1, patvirtinančius vengrišką šių produktų kilmę. Tokiu būdu ieškovė pagrindinėje byloje pasinaudojo šio režimo nuostatomis.

10 1996–1998 metų laikotarpiu Europos Bendrijų Komisijos Sukčiavimo prevencijos koordinavimo padalinio (SPKP) prašymu kompetentingos Vengrijos valdžios institucijos atliko vėlesnį patikrinimą Vengrijos *Magyar Suzuki Corporation* gamybos įmonėje siekdamos patikrinti šios bendrovės transporto priemonių, kurios nuo 1994 m. gruodžio 31 d. iki 1997 m. gruodžio 31 d. buvo importuotos į Bendriją atleidžiant nuo muito mokesčių ir taikant Vengrijos judėjimo sertifikatus EUR.1, kilmę ir vertę. Šio patikrinimo metu SPKP kompetentingų Graikijos valdžios institucijų paprašė jam pristatyti visus kilmės sertifikatus bei atitinkamas importo sąskaitas, susijusius su per nagrinėjamus metus iš Vengrijos vykdytu *Suzuki* markės automobilių importu.

11 Po šio patikrinimo, atlikto bendradarbiaujant su Bendrijos delegacija, kompetentingos Vengrijos valdžios institucijos 1998 m. lapkričio 3 d. registruotu laišku jo rezultatus pranešė Graikijos muitinės įstaigoms. Prie šio registruoto laiško buvo pridėtas visų dokumentų, kuriuos pastarosios valdžios institucijos buvo perdavusios vėlesniam patikrinimui, sąrašas. Sąrašą sudarė trys dalys. Pirmojoje buvo nurodyti visų transporto priemonių, su kurių vengriška kilme sutiko ir gamintojas, ir patikrinimą atlikusios Vengrijos valdžios institucijos, identifikavimo numeriai; antrojoje buvo išvardytos transporto priemonės, kurias šios valdžios institucijos pripažino esant užsienio kilmės, o tai gamintojas oficialiai pripažino; trečioji dalis buvo susijusi su transporto priemonėmis, dėl kurių statuso vyko teisminiai ginčai. Dėl šios trečiosios dalies, kur nurodytos transporto priemonės, kurių papildomas apmokestinimas nagrinėjamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, Vengrijos kontrolės institucijos nurodė, kad jos negali pateikti informacijos apie pradėtus teismo procesus tol, kol šie bus užbaigti; tos pačios valdžios institucijos kompetentingų Graikijos valdžios institucijų paprašė būti kantrioms prieš pradedant nagrinėjamų muito mokesčių išieškojimą pagrindinėse bylose. Galiausiai jos Graikijos valdžios institucijoms pranešė, kad judėjimo sertifikatai EUR.1, susiję tik su nenacionalinės kilmės transporto priemonėmis, jau buvo atšaukti.

12 Be to, Graikijos valdžios institucijos iš SPKP gavo sąrašus, kuriuose buvo glaustai nurodyti visi į Graikiją iš Vengrijos importuoti automobiliai ir pažymėtas importas, kai buvo neteisėtai pasinaudota preferenciniu režimu.

13 Kadangi pagal SPKP perduotus sąrašus pagrindinėse bylose nagrinėjamos transporto priemonės neatitiko sąlygų, taikomų norint pasinaudoti preferenciniu režimu, Graikijos valdžios institucijos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme ginčijamu aktu apmokestino papildomu importo muito mokesčiu taikydamos šį muito mokestį atitinkantį pridėtinės vertės mokestį bei paskyrė Graikijos muitinės kodekso 33 straipsnyje numatytą baudą.

14 Vis dėlto šių transporto priemonių gamintojo prašymu Vengrijos teismas galutinai panaikino Vengrijos muitinės įstaigų sprendimus dėl vėlesnio eksportuotų transporto priemonių kilmės patikrinimo ir šioms valdžios institucijoms nurodė laikantis priimtų teismo sprendimų iš naujo atlikti sertifikatų EUR.1 patikrinimą.

15 1999 m. liepos 26 d. laišku kompetentingos Vengrijos valdžios institucijos Graikijos generalinei muitinės valdybai pranešė apie šiuos pasikeitimus ir jai pristatė priedą, išvardijantį transporto priemones, kurių atžvilgiu galiausiai buvo nuspręsta, jog judėjimo sertifikatai EUR.1 joms buvo išduoti neteisėtai, bei kitą priedą, išvardijantį transporto priemones, kurioms nagrinėjami sertifikatai buvo išduoti teisėtai, tarp kurių buvo ir ieškovei pagrindinėje byloje priklausančios transporto priemonės. Nors ir gavusi šią informaciją, atsakovė pagrindinėje byloje nepriėmė jokio sprendimo.

16 *Sfakianakis* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareiškė tris ieškinius, prašydamas panaikinti Graikijos valdžios institucijų priimtą sprendimą dėl papildomo apmokestinimo. Nagrinėdamas šiuos ieškinius Dioikitiko Protodikeio Athinon (Atėnų pirmosios instancijos administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Atsižvelgiant į tai, kad:

— Vengrijos valdžios institucijos importuojančios valstybės muitinės įstaigoms oficialiai pranešė pirminio patikrinimo, per kurį buvo nustatytas tam tikrų eksporto sertifikatų netikslumas, rezultatus, vis dėlto pabrėždamos, kad patikrinimo teisėtumo klausimas tebenagrinėjamas Vengrijos teismuose,

— Vengrijos valdžios institucijos importuojančios valstybės muitinės įstaigoms oficialiai pranešė apie šių procesų rezultatus, tai yra prieš tai nurodytų teismų sprendimus, kuriais buvo galutinai patvirtinta, kad kai kurie sertifikatai buvo tikslūs,

ar Protokolo <...> 31 straipsnio 2 dalyje importuojančios valstybės narės muitinės įstaigoms nustatyta tarpusavio pagalbos pareiga reikalauja, kad šios muitinės įstaigos atsižvelgtų į Vengrijos teismų sprendimus dėl eksportuojančios valstybės valdžios institucijų atliktų eksporto sertifikato EUR.1 tikslumo patikrinimų teisėtumo?

2. Ar Protokolo <...> 32 straipsnis reiškia, kad importuojančios valstybės narės muitinės įstaigos yra įpareigotos atsižvelgti į eksportuojančios valstybės teismų sprendimus, panaikinančius Vengrijos valdžios institucijų patikrinimų, nustatytų ir atliktų po eksporto operacijų, rezultatus, atsižvelgiant į tai, kad:

— importuojančios valstybės valdžios institucijoms buvo oficialiai pranešta apie tai, kad Vengrijos teismuose tebevyko teismo procesai, ir apie atitinkamų procesų rezultatus,

— jos niekada pačios neprašė atlikti patikrinimo?

3. Jei į vieną iš pirmiau pateiktų klausimų būtų atsakyta teigiamai, ar <...> Asociacijos <...> sutartyje numatytas muito mokesčių draudimo veiksmingumas reikalauja minėtas Bendrijos teisės nuostatas aiškinti kaip draudžiančias administracinius sprendimus, kuriais nustatomi papildomi muito mokesčiai,

kiti mokesčiai bei baudos ir kuriuos importuojančios valstybės nacionalinės valdžios institucijos priėmė gavusios pranešimą apie Vengrijos valdžios institucijų atlikto patikrinimo rezultatus, tačiau prieš paskelbiant teismo sprendimus, kuriais panaikinti šio patikrinimo rezultatai, atsižvelgiant į tai, kad galiausiai buvo pripažinta, jog sertifikatai EUR.1 buvo tikslūs?

4. Be to, ar atsakymui į prieš tai pateiktus klausimus gali daryti įtakos aplinkybė, kad nei Graikijos, nei Vengrijos valdžios institucijos neprašė sušaukti Protokolo <...> 33 straipsnyje nurodyto Asociacijos komiteto posėdžio, kad jis pareikštų nuomonę dėl bylos, o tai rodo, jog nė viena iš dviejų administracijų nemanė, kad Vengrijos teismo sprendimų priėmimas buvo ginčo, kuris turėtų būti perduotas spręsti šiam (komitetui), dalykas?

5. Jei į prieš tai pateiktus klausimus būtų atsakyta neigiamai, tai yra jei nustatydamos papildomus muito mokesčius, PVM ir skirdamos baudą Graikijos muitinės įstaigos nepažeidė minėtų Bendrijos teisės nuostatų, ar galima manyti, kad Bendrijos muitinės kodekso 220 straipsnio 2 dalis neleidžia importuotojui taikomų muito mokesčių nustatyti *a posteriori* remiantis arba importuojančios, arba eksportuojančios valstybės klaida, ypač atsižvelgiant į tai, kad eksportuojančios valstybės muitinės įstaigos turėjo visus duomenis apie transporto priemonių kilmę, apie pagrindus, kuriais remiantis sertifikatas EUR.1 neturėjo būti išduotas, o tai importuojančios valstybės valdžios institucijoms būtų leidę nuo pat pradžių nustatyti teisėtai privalomus muito mokesčius?"

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl dviejų pirmųjų klausimų

17 Šiais dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės norėtų sužinoti, ar Asociacijos sutartis ir

Protokolo 31 straipsnio 2 dalis bei 32 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad importuojančios valstybės muitinės įstaigos privalo atsižvelgti į eksportuojančioje valstybėje priimtus teismo sprendimus dėl ieškinių, pareikštų dėl prekių judėjimo sertifikatų teisėtumo patikrinimo, kurį atliko eksportuojančios valstybės muitinės įstaigos, rezultatų, atsižvelgiant į tai, kad šioms importuojančios valstybės valdžios institucijoms buvo pranešta apie šių ieškinių egzistavimą bei šių sprendimų turinį, ir į tai, kad jos pačios neprašė atlikti patikrinimų.

18 Savo pastabose ieškovė pagrindinėje byloje, Vengrijos vyriausybė bei Komisija tvirtina, kad importuojančios valstybės muitinės įstaigos turi atsižvelgti į galutinę eksportuojančios valstybės poziciją, net jei ši pozicija yra vykdomosios ir teisminės valdžios organų tuo pačiu metu atliekamų veiksmų pasekmė ir ypač kai eksportuojančios valstybės valdžios institucijos pateikė informaciją apie tebevykstančius procesus. Šiuo atžvilgiu jos remiasi Protokole įtvirtintu administracinio bendradarbiavimo mechanizmu, pagrįstu bendros ir išimtinės eksportuojančios valstybės muitinės įstaigų kompetencijos principu, taikomu vertinant produktų kilmės statusą siekiant pasinaudoti preferenciniu režimu.

19 Graikijos vyriausybė savo ruožtu pažymi, kad atlikti vėlesnį kilmės sertifikatų patikrinimą yra kompetentingos eksportuojančios valstybės muitinės įstaigos, o ne teismai. Kadangi taip yra ir atsižvelgiant į pareigą, kad patikrinimas turi būti atliktas kuo anksčiau, yra teisinga, kad pagrindinėse bylose Vengrijos administracija vėlesniais galutiniais sprendimais atšaukė sertifikatus EUR.1. Tokiu atveju jokia Protokolo nuostata importuojančios valstybės muitinės įstaigų neįpareigoja nei pripažinti patikrinimo rezultatų tikslumo ar realios prekių kilmės, nei *a fortiori* laukti teismo proceso, kurio rezultatas nėra susijęs su administracinį bendradarbiavimą reglamentuojančiomis Protokolo nuostatomis, baigties.

20 Vis dėlto su šia Graikijos vyriausybės pozicija negalima sutikti.

21 Kaip savo išvados 31 punkte pažymi generalinis advokatas, Protokole numatyta administracinio bendradarbiavimo sistema yra tuo pačiu metu paremta ir užduočių pasidalinimu, ir abipusiu pasitikėjimu tarp atitinkamos valstybės narės ir Vengrijos Respublikos valdžios institucijų.

22 Esant šiam pasidalinimui produktų iš Vengrijos kilmės statuso kontrolę Protokolas priskiria šios valstybės muitinės įstaigoms. Protokolo 17 straipsnio 4 ir 5 dalys įtvirtina sertifikatus EUR.1 išduodančių muitinės įstaigų pareigą imtis visų būtinų priemonių produkto kilmės statusui patikrinti. Be to, pagal to paties Protokolo 32 straipsnio 3 dalį vėlesnį kilmės įrodymų patikrinimą atlieka eksportuojančios valstybės muitinės įstaigos, kurios šiuo tikslu turi teisę pareikalauti bet kokių įrodymų ir atlikti bet kokį patikrinimą, kurį jos mano esant reikalingą.

23 Kaip Teisingumo Teismas nusprendė pasisakydamas dėl Protokolų, susijusių su sąvoka „produktų kilmė", ir dėl administracinio bendradarbiavimo metodų, panašių į numatytus Protokole, šis užduočių pasidalinimas pateisinamas aplinkybe, kad eksportuojančios valstybės valdžios institucijos dėl savo buvimo vietos turi geresnę galimybę tiesiogiai patikrinti atitinkamų produktų kilmę lemiančius faktus. Tačiau ši sistema gali veikti, tik jei importuojančios valstybės muitinės administracija sutinka su eksportuojančios valstybės teisėtai atliktais įvertinimais (šiuo klausimu žr. 1984 m. liepos 12 d. Sprendimo *Les Rapides Savoyards ir kt.*, 218/83, Rink. p. 3105, 26, 27 punktus).

24 Ši pripažinimo pareiga yra užtikrinama tik tokiu atveju, kai importuojančios valstybės narės valdžios institucijos gerbia teismo sprendimus, priimtus nagrinėjant ieškinius dėl pirminių vėlesnio prekių kilmės patikrinimo rezultatų, ir su jais sutinka.

25 Iš tiesų, Asociacijos sutartimi siekiama užtikrinti, kad prekės, kurios atitinka sąlygas, kad jos galėtų būti laikomos esančiomis Vengrijos ar Bendrijos valstybės narės kilmės, būtų importuojamos į Bendriją ar į Vengriją pasinaudojant preferenciniu režimu. Tai reiškia, kad importuojančios valstybės muitinės įstaigos privalo atsižvelgti į prekių kilmės patikrinimo, atlikto teisminiu būdu, rezultatus, siekdamos užtikrinti, kad preferencinis režimas būtų taikomas visoms prekėms, atitinkančioms jų kilmei taikomas sąlygas, ir tik šioms prekėms.

26 Todėl manytina, kad siekiant užtikrinti teisingą Protokolo taikymą reikia, kad atitinkamų valstybių valdžios institucijų sprendimų dėl tam tikrų produktų kilmės statuso abipusio pripažinimo pareiga būtinai apimtų ir kiekvienos valstybės teismų sprendimus, teismams atliekant savo funkciją tikrinti muitinės įstaigų sprendimų teisėtumą.

27 Be to, tai, kad atsisakoma atsižvelgti į sprendimus, kuriuos, kaip ir pagrindinėse bylose, atlikdami savo funkciją tikrinti administracinių institucijų sprendimų teisėtumą priima nacionaliniai teismai, prieštarauja eksportuotojo teisei į veiksmingą teisminę apsaugą.

28 Kaip Teisingumo Teismas yra ne kartą nusprendęs, teisė į veiksmingą teisminę apsaugą yra Bendrijos teisės bendrasis principas, kuris kyla iš valstybių narių bendrų konstitucinių tradicijų (šiuo klausimu žr. 1986 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Johnston*, 222/84, Rink. p. 1651, 18 punktą). Kadangi Asociacijos sutartis yra sudėtinė Bendrijos teisės sistemos dalis, valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos, taikydamos šia Sutartimi nustatytą muitų režimą, privalo nepažeisti teisės į veiksmingą teisminę apsaugą (šiuo klausimu žr. 1987 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Demirel*, 12/86, Rink. p. 3719, 7 ir 28 punktus).

29 Dėl pirmojo prejudicinio klausimo pirmoje įtraukoje nurodytos aplinkybės pažymėtina, jog, būdamos oficialiai informuotos apie tai, kad vyksta teismo procesai, dėl kurių galėtų būti pripažinta, kad Vengrijos muitinės įstaigų atlikti vėlesni patikrinimai buvo neteisėti, Graikijos valdžios institucijos privalėjo atsižvelgti į tai, kad nagrinėjami sertifikatai EUR.1 nebuvo galutinai atšaukti.

30 Galiausiai reikia pažymėti, kad antrojo klausimo antroje įtraukoje aprašyta aplinkybė, kad Graikijos valdžios institucijos pačios nepateikė prašymo dėl patikrinimo, niekaip nekeičia importuojančios valstybės valdžios institucijų pareigos sutikti su šio patikrinimo galutiniais rezultatais.

31 Šiuo atžvilgiu iš Protokolo 32 straipsnio 1 dalies išplaukia, kad kompetentingos eksportuojančios valstybės valdžios institucijos vėlesnį patikrinimą gali atlikti savo iniciatyva arba importuojančios valstybės valdžios institucijų prašymu. Šis patikrinimas, kaip ir pagrindinėje byloje, gali būti atliekamas Komisijos, kuriai pagal EB 211 straipsnį priklauso pareiga užtikrinti Asociacijos sutarties ir jos protokolų tinkamą taikymą, tarnybų prašymu (šiuo klausimu žr. 2002 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Ilumitrónica*, C-251/00, Rink. p. I-10433, 60 punktą).

32 Atsižvelgiant į tai, kas buvo pirmiau išdėstyta, į du pirmuosius klausimus atsakytina, jog Protokolo 31 straipsnio 2 dalis ir 32 straipsnis aiškintini taip, kad importuojančios valstybės muitinės įstaigos privalo atsižvelgti į eksportuojančioje valstybėje priimtus teismo sprendimus dėl ieškinių, pareikštų dėl prekių judėjimo sertifikatų teisėtumo patikrinimo, kurį atliko eksportuojančios valstybės muitinės įstaigos, rezultatų, jei joms buvo pranešta apie šių ieškinių egzistavimą bei šių sprendimų turinį, ir kad aplinkybė, jog judėjimo sertifikatų teisėtumo patikrinimas buvo arba nebuvo atliktas importuojančios valstybės muitinės įstaigų prašymu, nėra svarbi.

Dėl trečiojo klausimo

33 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Asociacijos sutartimi numatytas muito mokesčių panaikinimo veiksmingumas užkerta kelią importuojančios valstybės muitinės įstaigų administraciniams sprendimams, kuriais nustatomas muito mokesčių, palūkanų nuo nesumokėtų mokesčių ir baudų mokėjimas, priimtiems prieš tai, kol joms bus praneštas galutinis ieškinių, pareikštų dėl vėlesnio patikrinimo išvadų, rezultatas.

34 Ieškovės pagrindinėje byloje, Vengrijos vyriausybės ir Komisijos teigimu, iš į pirmuosius klausimus pateiktų atsakymų išplaukia, kad importuojančios valstybės valdžios institucijos yra įpareigotos atsižvelgti į eksportuojančios valstybės valdžios institucijų vykdomų procedūrų rezultatus ir negali jų vienašališkai pakeisti. Todėl taikytinos nuostatos turėtų būti aiškinamos taip, kad importuojančios valstybės valdžios institucijoms yra draudžiama priimti muitų mokesčius ar papildomus mokesčius nustatančius administracinius aktus tol, kol bus galutinai užbaigtos su vėlesniu patikrinimu susijusios procedūros.

35 Į du pirmuosius klausimus atsakiusi neigiamai, Graikijos vyriausybė į trečiąjį užduotą klausimą atsakymo nepateikia.

36 Siekiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą, reikėtų vėl pasiremti šio sprendimo 21–24 punktuose pateiktomis prielaidomis. Remiantis šiomis prielaidomis, kompetencija nustatant iš Vengrijos įvežamų produktų kilmę iš principo priskiriama šios valstybės muitinės įstaigoms, todėl importuojančios valstybės muitinės administracija turi atsižvelgti į šių valdžios institucijų teisėtai atliktus įvertinimus (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Les Rapides Savoyards ir kt.* 26, 27 punktus).

37 Pirma šių prielaidų pasekmė yra ta, kad eksportuojančios valstybės muitinės įstaigos privalo išduoti sertifikatus EUR.1, patvirtinančius Vengrijos Respublikoje pagamintų produktų vengrišką kilmę. Tuo pačiu metu importuojančios valstybės valdžios institucijos turi pripažinti šių sertifikatų teisėtumą.

38 Tik Protokolo 32 straipsnio 6 dalyje numatytomis sąlygomis, tai yra turėdamos pagrįstų abejonių ir negavusios atsakymo į klausimą pasibaigus dešimties mėnesių terminui po prašymo patikrinti datos, arba jei atsakyme nėra pateikta pakankamai informacijos, vėlesnį patikrinimą atlikti paprašiusios muitinės įstaigos gali atsisakyti leisti pasinaudoti preferenciniu režimu. Be šių sąlygų, Protokolas nenumato susitariančiajai valstybei galimybės vienašališkai atšaukti kitos susitariančiosios valstybės muitinės įstaigų išduotus sertifikatus.

39 Iš to išplaukia, kad eksporto valstybės valdžios institucijų teisėtai išduoti sertifikatai lieka galioti ir Protokole numatytas pasekmes sukelia tol, kol jų neatšaukė ar nepanaikino šios valstybės kompetentingos administracinės ar teisminės valdžios institucijos.

40 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos nematyti, kad pagrindinėse bylose Vengrijos valdžios institucijos sertifikatus atšaukė taip, kad Graikijos valdžios institucijos nagrinėjamiems produktams galėtų laikinai netaikyti preferencinio režimo.

41 Iš tiesų, 1998 m. lapkričio 3 d. Vengrijos muitinės įstaigos Graikijos muitinės įstaigoms išsiuntė registruotą laišką, kuriame nurodė, kad tebevyksta teismo procesai dėl kilmės sertifikatų pagrindinėse bylose, pabrėždamos, kad buvo atšaukti tik sertifikatai EUR.1, išduoti transporto priemonėms, kurių užsienio kilmę oficialiai

pripažino gamintojas. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar Graikijos valdžios institucijos turėjo pakankamai informacijos, kuri leistų manyti, kad nagrinėjami sertifikatai EUR.1 nebuvo atšaukti ir todėl tebegaliojo.

42 Be to, veiksmingą Bendrijos finansinių interesų apsaugą užtikrina Protokolo 32 straipsnio 4 dalis, leidžianti importuojančios valstybės muitinės įstaigoms nustatyti būtinomis pripažintas apsaugos priemones, kai produktą leidžiama paimti, jei jos nusprendžia sustabdyti preferencijų atitinkamiems produktams taikymą iki to laiko, kol bus gauti patikrinimo rezultatai.

43 Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad Asociacijos sutartimi numatytas muito mokesčių panaikinimo veiksmingumas draudžia importuojančios valstybės muitinės įstaigų administracinius sprendimus, kuriais nustatomas muito mokesčių, palūkanų nuo nesumokėtų mokesčių ir baudų mokėjimas, priimtus prieš tai, kol joms bus praneštas galutinis ieškinių, pareikštų dėl vėlesnio patikrinimo išvadų, rezultatas, ir nepaisant to, kad eksportuojančios valstybės valdžios institucijų sprendimai, kuriais iš pradžių išduoti sertifikatai EUR.1, nebuvo atšaukti ar panaikinti.

Dėl ketvirtojo klausimo

44 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar atsakymui į tris pirmuosius klausimus darytų įtakos faktas, kad nei Graikijos muitinės įstaigos, nei Vengrijos muitinės įstaigos neprašė sušaukti Protokolo 33 straipsnyje numatyto Asociacijos komiteto.

45 Savo pastabose ieškovė pagrindinėje byloje pažymi, jog tam, kad būtų galima pradėti Protokole numatytą ginčų sprendimo procedūrą, yra taikoma sąlyga, kad turi egzistuoti „pagrįstos" abejonės, kurios pašalintų bet kokią ginčo su kompetentingomis eksportuojančios valstybės muitinės įstaigomis „draugiško" išsprendimo galimybę. Ši ieškovė abejoja faktu, kad būtų galima išsaugoti kokią nors diskreciją „pagrįstam" prieštaravimui pareikšti, kai klausimą galutiniais ir neginčijamais sprendimais išsprendė kompetentingi eksportuojančios valstybės teismai.

46 Šiuo klausimu Graikijos vyriausybė laikosi nuomonės, kad kompetentingų Graikijos ir Vengrijos muitinės įstaigų vertinimas nesiskiria taip stipriai, kad tai būtų galima svarstyti Asociacijos komitete.

47 Komisijos teigimu, aplinkybė, kad nei importuojančios, nei eksportuojančios valstybės administracija nepradėjo Protokolo 33 straipsnyje numatytos procedūros jų ginčams išspręsti, nedaro jokios įtakos į pirmuosius tris klausimus pateiktiems atsakymams, nes Asociacijos komiteto susirinkimas yra tik kompetentingoms muitinės įstaigoms suteikta galimybė.

48 Vengrijos vyriausybė tvirtina, kad nors klausimas dėl Vengrijos teismo sprendimo ir dėl per po šio teismo sprendimo pradėtą naują procedūrą priimtų sprendimų įgyvendinimo ir nebuvo perduotas Asociacijos komitetui, dėl šio komiteto teisės spręsti ginčus negali būti ribojamos su pagrindinėmis bylomis susijusio asmens pagrindinės teisės, ypač teisė į veiksmingą teisminę apsaugą.

49 Šiuo atžvilgiu iš anksto pabrėžtina, kad Protokolas yra pagrįstas administracinio bendradarbiavimo sistema, tuo pačiu metu paremta ir užduočių pasidalinimu, ir abipusiu pasitikėjimu tarp atitinkamų valstybių. Pagal šią sistemą ir išskyrus

Protokolo 32 straipsnio 6 dalyje numatytą atvejį, importuojančios valstybės muitinės įstaigos negali vienašališkai pripažinti, kad eksportuojančios valstybės muitinės įstaigų teisėtai išduotas sertifikatas EUR.1 yra negaliojantis. Be to, vėlesnio patikrinimo atveju tos pačios valdžios institucijos turi sutikti su tokio patikrinimo rezultatais.

50 Be to, pagal Protokolo 33 straipsnį, jei importuojančios valstybės muitinės įstaigos šio patikrinimo metu nesutinka su eksportuojančios valstybės muitinės įstaigomis, jos su pastarosiomis turi ieškoti draugiško sprendimo. Nesant galimybės susitarti draugiškai, jos ginčą turi perduoti Asociacijos komitetui.

51 Šiomis nuostatomis siekiama sustiprinti bendradarbiavimo tarp susitariančiųjų valstybių mechanizmą ir užtikrinti, kad kiekviena valstybė tinkamai įgyvendintų savo kompetenciją tikrindama produktų kilmės statusą.

52 Šiame kontekste tai, kad nebuvo kreiptasi į Asociacijos komitetą, negali būti naudojama pateisinant nukrypimą nuo bendradarbiavimo sistemos ir kompetencijos pasiskirstymo, išplaukiančių iš Asociacijos sutarties.

53 Be to, iš Teisingumo Teismui pateiktų pastabų matyti, kad Graikijos valdžios institucijos nepranešė Vengrijos valdžios institucijoms nesutinkančios su patikrinimo procedūros rezultatais ir per Asociacijos komiteto susirinkimą jų taip pat neginčijo, todėl neegzistavo joks ginčas, kuris būtų pagrindas kreiptis į šį Komitetą.

54 Todėl į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad atsakymui į pirmuosius tris klausimus nedaro įtakos aplinkybė, kad nei Graikijos, nei Vengrijos muitinės įstaigos neprašė sušaukti Asociacijos komiteto posėdžio pagal Protokolo 33 straipsnį.

Dėl penktojo klausimo

55 Penktasis klausimas yra užduotas tik tuo atveju, jei atsakymas į pirmuosius du klausimus būtų neigiamas. Kadangi į juos buvo atsakyta teigiamai, penktojo klausimo nagrinėti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

56 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **Europos Sutarties, steigiančios asociaciją tarp Europos Bendrijų bei jų Šalių Narių, iš vienos pusės, ir Vengrijos Respublikos, iš kitos pusės, Protokolo Nr. 4, iš dalies pakeisto 1996 m. gruodžio 28 d. Asociacijos Tarybos tarp Europos Bendrijų bei jų Šalių Narių, iš vienos pusės, ir Vengrijos Respublikos, iš kitos pusės, Sprendimu Nr. 3/96, 31 straipsnio 2 dalis ir 32 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad importuojančios valstybės muitinės įstaigos privalo atsižvelgti į eksportuojančioje valstybėje dėl ieškinių, pareikštų dėl prekių judėjimo sertifikatų teisėtumo patikrinimo,**

kurį atliko eksportuojančios valstybės muitinės įstaigos, rezultatų priimtus teismo sprendimus, jei joms buvo pranešta apie šių ieškinių egzistavimą bei jų turinį, ir kad aplinkybė, jog judėjimo sertifikatų teisėtumo patikrinimas buvo arba nebuvo atliktas importuojančios valstybės muitinės įstaigų prašymu, nėra svarbi.

2. **1993 m. gruodžio 13 d. Tarybos ir Komisijos sprendimu sudaryta ir patvirtinta Europos Sutartimi, steigiančia asociaciją tarp Europos Bendrijų bei jų Šalių Narių, iš vienos pusės, ir Vengrijos Respublikos, iš kitos pusės, numatytas muito mokesčių panaikinimo veiksmingumas draudžia importuojančios valstybės muitinės įstaigų administracinius sprendimus, kuriais nustatomas muito mokesčių, palūkanų nuo nesumokėtų mokesčių ir baudų mokėjimas, priimtus prieš tai, kol joms bus pranešta galutinis ieškinių, pareikštų dėl vėlesnio patikrinimo išvadų, rezultatas, ir nepaisant to, kad eksportuojančios valstybės valdžios institucijų sprendimai, kuriais iš pradžių išduoti sertifikatai EUR.1, nebuvo atšaukti ar panaikinti.**

3. **Atsakymui į pirmuosius tris klausimus nedaro įtakos aplinkybė, kad nei Graikijos, nei Vengrijos muitinės įstaigos neprašė sušaukti Asociacijos komiteto posėdžio pagal Protokolo Nr. 4, iš dalies pakeisto Sprendimu Nr. 3/96, 33 straipsnį.**

Parašai.